

Vergaderjaar 2011–2012

32 193

Wijziging van de Wet op het onderwijstoezicht en enige andere wetten in verband met de invoering van geïntegreerd toezicht en de gewijzigde rol van de Inspectie van het onderwijs bij het toezichtproces

C

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP¹

Vastgesteld 15 november 2011

Het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel heeft de commissie aanleiding geven tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

De leden van de **VVD**-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel en hebben daarover een aantal vragen.

De leden van de **PvdA**-fractie hebben met enige zorg kennisgenomen van het wetsvoorstel. Zij hebben daarover nog een aantal vragen. De leden van de **GroenLinks**-fractie sluiten zich aan bij alle vragen en opmerkingen van de PvdA-fractie. De leden van de **CDA**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel. Zij hebben wel enkele vragen over het wetsvoorstel.

De leden van de **ChristenUnie**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van dit wetsvoorstel en hebben daarover een aantal vragen.

1. Algemeen

Evaluatie

Hoe denkt de regering over een al of niet verplichte zelfevaluatie van de scholen, eventueel in combinatie met onderlinge visitaties, zo vragen de leden van de VVD-fractie. In vele professionele omgevingen wordt met deze methoden gewerkt, menen deze leden. Is er overwogen om dit ook in het primair en voortgezet onderwijs te gaan doen? Hoe denkt de regering verder over externe evaluaties, bijvoorbeeld uitgevoerd door particuliere bureaus – voor zover deze betaalbaar zijn?

De leden van de **CDA**-fractie gaan ervan uit dat de nieuwe werkwijze van de Inspectie geëvalueerd zal worden, zowel in het licht van de veranderingen in schoolprestaties van de aan bijzondere aandacht van de

¹ Samenstelling:

Holdijk (SGP), Dupuis (VVD), Linthorst (PvdA), Kox (SP), Sylvester (PvdA), Essers (CDA), Engels (D66), Thissen (GL), Nagel (50PLUS), Van Bijsterveld (CDA), Duthler (VVD), Huijbregts-Schiedon (VVD), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU) Schaap (VVD), Smaling (SP), Flierman (CDA) (*voorzitter*), Lokin-Sassen (CDA), Backer (D66), Ganzevoort (GL) (*vice-voorzitter*), De Lange (OSF), Ter Horst (PvdA), Koole (PvdA), Sent (PvdA), Van Strien (PVV), Sörensen (PVV) en Frijters-Klijnen (PVV).

Inspectie onderworpen scholen, als van die van goed presterende scholen. Deze leden vernemen graag van de regering of deze aanname correct is.

Doelstelling

De leden van de **PvdA**-fractie plaatsen vraagtekens bij de doelstelling van het wetsvoorstel om de verantwoordingslast terug te dringen. De scholen zelf ervaren het bezoek van de Inspectie als stimulerend en uit onderzoek blijkt dat de resultaten van scholen na het bezoek van de Inspectie omhoog gaan. Volgens het CPB is bezoek van de Inspectie een van de goedkoopste manieren om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Kan de regering nog eens aangeven wat zij precies verstaat onder «verantwoordingslast» en hoe dit zich verhoudt tot de aantoonbare positieve effecten van het Inspectiebezoek? Wie moet deze adviesrol vervullen als de Inspectie dit niet meer mag doen? Kan de regering ook aangeven hoe de verantwoordingslast in het primair en voortgezet onderwijs zich verhoudt tot de verantwoordingslast in het hoger onderwijs?

Nut en noodzaak

De uitbreiding met toezicht op de accountants vinden de leden van de **CDA**-fractie opmerkelijk. Dit achten zij toezicht op toezicht. De accountant is immers al onafhankelijk en gebonden aan beroepscodes, aldus deze leden. Bovendien is er ook nog contact tussen de accountants en de departementale accountantsdienst, bijvoorbeeld over toezichtsrichtlijnen. Kan de regering de noodzaak van deze uitbreiding toelichten aan deze leden? Vloeit een en ander voort uit de kaderstellende visie op toezicht, en, zo ja, hoe, willen de aan het woord zijnde leden graag van de regering vernemen.

Kan de regering aan de leden van de **ChristenUnie**-fractie nog eens aangeven wat precies het doel is van deze wetswijziging? Daarbij vragen deze leden zich af in welk opzicht er nieuwe eisen en criteria worden gehanteerd, in vergelijking met de wijze waarop de Inspectie zijn taak tot nu toe verrichtte. Graag een reactie van de regering op dit punt.

Taken toezichthouder

De leden van de **PvdA**-fractie zijn verbaasd over de uitspraak van de regering dat een adviesrol strijdig is met het houden van toezicht. Deze leden menen dat breed wordt onderschreven dat toezichthouders twee taken hebben: het houden van toezicht en het fungeren als klankbord. Kan de regering aangeven waarom dit in het onderwijs niet het geval zou zijn?

Onderwijsvrijheid

De leden van de **ChristenUnie**-fractie achten de vrijheid van inrichting van het onderwijscurriculum essentieel voor de onderwijsvrijheid. Kan de regering aangeven hoe deze vrijheid in stand blijft bij de aanscherping van het toezicht door de Inspectie, zoals bedoeld in artikel 11, derde lid, onder a, van onderhavig wetsvoorstel?

2. Gevolgen vervallen verplicht jaarlijks onderzoek

De leden van de **VVD**-fractie vragen of – bij een vierjaarlijks bezoek aan de scholen – de regering denkt scholen die afglijden tijdig te kunnen opsporen? Wordt er voorzien in een soort waarschuwingssysteem,

bijvoorbeeld door het bijhouden van de resultaten van CITO-toetsen of op andere wijze? Graag een reactie.

De leden van de **PvdA**-fractie vragen zich, met de Raad van State, af of met dit wetsvoorstel het stimulerende deel van de toezichthoudende functie van de Inspectie niet wordt afgebroken. Hoe gaat de regering voorkomen dat risico's te lang onzichtbaar blijven? Zij vragen dit met name omdat het de ambitie van het kabinet is om Nederland bij de top vijf van kenniseconomieën te laten behoren.

Een van de veranderingen die het wetsvoorstel introduceert, is het vervallen van het jaarlijkse schoolbezoek voor de meeste schoolsoorten. De leden van de **CDA**-fractie zien de voordelen die dit met zich meebrengt in termen van vermindering van administratieve lasten, het creëren van meer focus voor de Inspectie en de verhoging van de effectiviteit van de Inspectie. Voor de goed presterende scholen – in de schoolsoorten waarom het gaat – wordt inspectie echter vooral een papieren exercitie. Mist de Inspectie daarmee niet een algemeen beeld van de werkelijkheid van het goed functionerende onderwijs? Is een dergelijk beeld niet nuttig, of op termijn niet zelfs noodzakelijk, voor het goed kunnen peilen van de situatie van minder goed presterende scholen? Mist de Inspectie door het vervallen van het verplichte jaarlijkse schoolbezoek ook niet de mogelijkheid van het opvangen van «zwakke signalen» van nu goed presterende scholen en een breder beeld van trends en ontwikkelingen? Daarmee doelen deze leden op de ontwikkelingen op scholen die niet uit de cijfers naar voren komen.

Het is evident dat scholen die op allerlei onderdelen in een risicozone vallen of zelfs slecht functioneren, constant de aandacht van de Inspectie zullen hebben, aldus deze leden. Hoe is dit echter voor scholen die op slechts één of enkele onderdelen minder goed naar voren komen, maar op andere juist weer uitstekend (b)lijken? Hoe verhouden in dit verband het vervallen van de jaarlijkse schoolbezoeken en het risicogericht uitvoeren van de Inspectie zich tot elkaar? Graag een reactie van de regering.

3. Kwaliteit en deskundigheid

Tijdens de eerdere behandeling van dit wetsvoorstel is het begrip «onderwijskwaliteit» ter sprake gebracht, mede in verband met het voorkomen van de verenging van het begrip «kwaliteit».¹ Gevraagd werd naar een meer fundamentele beschouwing daaromtrent. De leden van de **CDA**-fractie hebben die fundamentele beschouwing echter gemist in de beantwoording door de regering en derhalve vragen zij de regering deze alsnog te geven. In verband hiermee verzoeken zij de regering ook om hen te informeren over de begrenzingen van de rol van de Inspectie waar het gaat om de beoordeling van «kwaliteit».

Een van de kenmerken van het voorgestelde nieuwe toezicht is de risicogerichtheid. Daarnaast merken deze leden op dat er wordt ingezet op «programmatisch handhaven». Volgens de toelichting houdt dit laatste in dat de Inspectie afweegt «welke wettelijke voorschriften (waaronder met name de deugdelijkheidseisen uit de sectorwetten) het meest van belang zijn voor de onderwijskwaliteit en onderzoekt en handhaaft zij die met voorrang.»² Wie bepaalt welke parameters en wettelijke voorschriften het meest van belang zijn voor de onderwijskwaliteit? Is dat de Inspectie zelf? Graag een reactie van de regering.

De leden van de **CDA**-fractie vernemen ook graag van de regering hoe de deskundigheid van de Inspectie zelf wordt gewaarborgd. Voor alle onderwijssoorten, maar zeker ook waar het werk specialistischer van aard wordt – zoals bij hoger onderwijs en wetenschappelijk onderwijs – is

¹ Kamerstukken II 2010/11, 32 193, nr. 6, p. 15.

² Kamerstukken II 2009/10, 32 193, nr. 3, p. 6.

specifieke deskundigheid van belang. Kan de regering toelichten hoe daarin voorzien wordt?

De leden van de **ChristenUnie**-fractie vragen de regering wat zij precies verstaat onder duurzame borging van de kwaliteit van het onderwijspersoneel. Zij vragen de regering waarom zij het nodig acht te toetsen of het personeel voldoet aan de vereisten van opleiding en bekwaamheid. Deze vereisten werden toch al aangelegd? Zij vragen om een reactie hierop van de regering.

4. Tot slot

De leden van de **ChristenUnie**-fractie vragen de regering wat de status is van de rapportage van het jaarlijks onderzoek dat de Inspectie doet naar het onderwijs aan elke instelling. Wat is de status van de rapportage wanneer dit onderzoek niet leidt tot een nader onderzoek als bedoeld in artikel 11, derde lid? Deze leden vernemen ook graag van de regering welke consequenties worden verbonden aan dit gewone onderzoek volgens artikel 11, tweede lid, van onderhavig wetsvoorstel?

De leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zien de reactie van de regering – bij voorkeur binnen vier weken – met belangstelling tegemoet.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Flierman

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Bergman